

KÖNYVISMERTETÉS

Szabó László András: Európa és a migráció

A migráció jelensége mindennapjaink része lett, televízióban látjuk, rádióban halljuk, újságokban és az online médiában olvassuk a róla szóló híreket. Ennek ellenére – saját kutatásaim is azt igazolják – nem rendelkezünk megfelelő mennyiségű megbízható információval. Ezért is hiánypótló a Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely gondozásában a Zrínyi kiadónál megjelent *Európa és a migráció* című tanulmánykötet. A könyv szerkesztői, Besenyő János, az Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskolájának oktatója, Miletics Péter, a HM kutatóhely munkatársa és Orbán Balázs, a Századvég Migrációkutató Intézet volt főigazgatója a szakterület avatott szakértői. Kiemelendő, hogy a tanulmánygyűjtemény nem csupán egyetlen tudományterület szemszögéből vizsgálja a migrációt, hanem multidiszciplináris, illetve az államtudomány területén használt integrált transzdiszciplináris megközelítésben. Ezért a kötet egyaránt szolgálhat tudományos, oktatási és közismereti célokat. A huszonhárom tanulmány főként a 2015-ben kezdődött migrációs válság fontosabb mozzanataira és nemzetközi összefüggéseire reflektál. A szerkesztők a tanulmányokat három nagy fejezetbe csoportosították. A „*Migrációról általában*”, a „*Magyarország és a migráció*” és az „*Európa és az illegális migrációs és menekülthullám*” című fejezetek megkönnyítik az Olvasó számára az írások közötti válogatást. Az előszóban hangsúlyozott etiológiai célkitűzés végig kíséri mind az egyes dolgozatok, mind a teljes kötet koncepcióját. Az írások további közös vonása az túlzásoktól mentes tárgyilagosság.

Az első fejezetben Crisan Andrea Migrációs fogalomtár című tanulmánya kelendő alapot nyújt a migráció terminológiai és taxonómiai megértéséhez. Az idevágó jogi és társadalomtudományi fogalmak nem csak leírják, hanem értelmezik is a jelenséget. Besenyő János *migrációs útvonalakkal* foglalkozó dolgozata statisztikai táblázatokkal mutatja be az Európai Unióba irányuló szárazföldi és tengeri útvonalakat a Közel-Kelettől a Nyugat-Balkánon át egészen Afrikáig. Harkai István *Hitek és tévhitek a jelenkori migrációról a menekültjog tükrében* című tanulmányában a migrációt, mint nembeli humán tevékenységet vizsgálja történeti szempontból. A vonatkozó a nemzetközi joganyag mellett a migrációhoz kapcsolódó két bűncselekménytípust, a terrorizmust és az embercsempészetet is bemutatja

statisztikai adatokra támaszkodva. Póczik Szilveszter, az Országos Kriminológiai Intézet főmunkatársa régi szakember a migrációkutatásban. Korábban is kisebbségek integrációjával foglalkozott. Itt megjelent Migránsokkal összefüggő biztonsági kockázatok, integrációs feladatok és esélyek című tanulmányában is a humánus és felelősség oldaláról közelít a kérdéshez. Kutatásaira támaszkodva ismerteti a beilleszkedés pozitív és negatív példáit, illetve a bevándorlók integrálásának költség-haszon mérlegét, végül rámutat a roma kisebbség integrációs nehézségeire. Prantner Zoltán Embercsempészet és migráció című tanulmánya a legjellemzőbb migrációs bűncselekményt veszi górcső alá társadalmi, gazdasági és földrajzi szempontból, majd újabb preventív intézkedésekre tesz javaslatot. Besenyő János második tanulmánya a kötetben Az első generációs muszlim bevándorlók és a terrorizmus címet viseli. Adatokra támaszkodva cáfolja, hogy csak a másod- és harmadgenerációs migránsok radikalizálódnak, illetve követnek el terrorcselekményeket. Írásához jól illeszkedik Fiszter Patrik és Pákozdi Nóra *Másod- és harmadgenerációs migránsok helyzete az Európai Unióban* című tanulmánya, amely a muszlimok második világháború utáni Európába vándorlását, integrációjára és asszimilációját elemzi. Speidl Bianka az európai dzsihádisták merényletek ideológiáját vizsgálva a bevándorló fiatalok helyzetét elemzi. Rácz Lajos írása a klímamigráció jelenségére hívja fel a figyelmet történelmi kontextusban.

A második fejezetben a Miletics Péter és Stohl Róbert tollából származó dolgozat a Kárpát-medence területét érintő vándorlásokkal foglalkozik a kései ókortól a 18. századig. A szerzőpár meggyőzően bizonyítja a magyarság befogadó attitűdjét, ami feltétlenül szükséges is, figyelemmel egyes szomszéd országok történelemhamisító tendenciáira. Mint írják, „*a régióban szerveződött politikai entitásokat a 18. század végéig nem jellemezte az etnolingvisztikai rivalizálás*”. A 70 oldalas tanulmány - amiből csak a felhasznált irodalom felsorolása 14 oldalt tesz ki, - erős aránytalanságot mutat a többi tanulmány mértéktartó terjedelméhez képest, viszont jól szervesül az azt követő részekkel. Crisan Andrea második tanulmányában a migrációs válság magyar statisztikai adatait és a beérkezők nemzetiségi megoszlását mutatja be. Czeglédi Mihály a magyar honvédség szerepét tárgyalja a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben. Rácz Attila és Balogh Péter tanulmánya a lakosság, migránsokkal szembeni attitűdjeinek változását vázolja fel az együttérés, elutasítás, bizalom és szolidaritás fogalmi mentén a déli határszakaszon 2001-2016. évig tartó időszakban végzett véleménykutatás alapján, továbbá kitér a rendőrség és honvédség munkájának megítélésére is. Következtetése szerint nem a migráció önmagában, hanem annak kontrollátlansága kelt félelmeket.

A harmadik fejezet nyitányként Juhász Krisztina az EU közös biztonság- és védelempolitikájának szerepéről értekezik egy konkrét példa, a közép-mediterrán útvonalon érkező migránsok kezelése alapján, érintve a jogi és nemzetközi

környezetet, valamint Magyarország szerepvállalását is. A fejezetet és a kötetet az egyes országok, illetve régiók migrációs trendjeiről szóló tanulmányok zárják. Kiss István a II. világháborút követően az Egyesült Királyságba *irányuló* bevándorlást és a brit integrációs politikát, valamint az őslakosság bevándorlókkal kapcsolatos hullámzó attitűdjét mutatja be. Gát Ákos Bence és Fábíán Emese a franciaországi bevándorlás utóbbi két évszázadáról tudósít, bemutatva az állampolgárságra vonatkozó jelenlegi szabályozást is. Pócza István tanulmánya Újfajta bevándorlás, újszerű kihívások címmel a háború utáni németországi bevándorlást, benne a külföldi munkaerő bevándorlását elemzi statisztikai adatok alapján. Rámutat, hogy Németország gazdasága az EU-ban meghatározó, ezért a bevándorlás kezelésében mutatott mintái is példaértékűek. Pákozdi Nóra a migráció és radikalizálódás összefüggéseit vizsgálja a Benelux államok példáján. Nógrádi György Ausztriát vizsgálja migrációs szempontból, érintve a menekültválságra adott változó osztrák válaszokat és a radikalizáció problémáját is. Tanulmányához szervesen illeszkedik Lóderer Balázs A migráció és a visegrádi országok című dolgozata, amely a V4 országokba érkező menekülők létszámáról és a velük kapcsolatos társadalmi töréspontokról ad számot. Molnár Anna a Földközi-tengeren érkező illegális migránsokra adott olasz reakciókat tárgyalja, Szilágyi István pedig az Ibériai-félszigetet mint a kereszténység és iszlám találkozási pontját mutatja be az muszlim migráció történeti és jelenkori szempontjából. A kötet Holló Krisztián észak-európai migrációs helyzetképével zárul, amelybe a vándorlási útvonalak áthelyeződésével immár Oroszország is beletartozik.

A migráció kutatásának különös nehézsége a jelenség változékonyságában rejlik, ezért nehéz a tudományos szinten általánosítható következtetések levonása és kritériumok megfogalmazása. A migrációra adott reakciók változatossága szintén az általánosítást nehezíti. Ezért a kötetben ugyanúgy, ahogy a valóságban is, a migráció enyhítésének jó gyakorlatai kérdőjelesen vannak jelen, pedig a 2015. évi tömeges migrációs helyzethez hasonló szituáció kialakulásának veszélye továbbra is fennáll. A kötet mégis kiemelkedő jelentőségű, hiszen a szűkös jogi keretek ismertetésén messze túllépve kitekintést nyújt az európai nagyrégió migrációs történetére, szociológiájára és migrációpolitikai jellegeire. A szakértő szerzők tanulmányai mozaik módjára egységes képpé állnak össze, amely pillanatfelvételnél közelebb viszi mind a laikus, mint a szakmai Olvasót a nemzetközi migráció mai jelenségeinek megértéséhez.

Felhasznált irodalom

Besenyő J. – Miletics P. – Orbán B. (szerk.): (2019) *Európa és a migráció. Tanulmánykötet*. Budapest: Zrínyi Kiadó, 580.